KOLIBRI

GRECJA

Kreta

Stolica: Ateny

Powierzchnia: 131 990 km²

Ludność: 11 305,1 tys.

Waluta: euro (EUR), 1 EUR = 100 centów

Napięcie: 230 V

Język: grecki

Wiza: wiza nie jest wymagana

Krótka informacja

Kolebka cywilizacji europejskiej i „wyspa stu plaż" z pięknymi kurortami i romantyczną atmosferą.

Informacje ogólne

„Królowa wysp", „Megalonissos" czy „Wielka Wyspa" to tylko niektóre z określeń największej greckiej wyspy. To właśnie tutaj ok. 3000 lat przed Chrystusem powstała kultura minojska dająca początek cywilizacji europejskiej. Kreta jest niezwykłą wyspą, której różnorodność i piękno plaż, zapierające dech w piersiach krajobrazy, bogata historia z wieloma pamiątkami oraz gościnni i dumni ze swego pochodzenia mieszkańcy sprawiają, że można się w niej łatwo zakochać i przyjeżdżać wielokrotnie odkrywając jej różne oblicza.
Na całej długości wyspy ciągną się potężne góry przekraczające nawet 2400 m n.p.m., które na południu opadają gwałtownie do morza, a w północnej części przechodzą w łagodne i żyzne równiny. Większość kurortów i miast mieści się w północnej części wyspy, która jest znakomicie zagospodarowana pod względem mieszkalnym i turystycznym, na południu natomiast znajdziemy wiele miejscowości gdzie dumni ze swego dziedzictwa mieszkańcy zapoznają nas z unikalnym folklorem Krety. Wyspa zachwyca też osobliwościami natury – występuje tu wiele gatunków roślin i zwierzą, których nie znajdziemy nigdzie na świecie, ptaki wędrowne w podróży na północ Europy wybierają wyspę na odpoczynek, a wiosną każdego ujmie widok bujnie kwitnących wszędzie kwiatów.
Pierwsze ślady osadnictwa na wyspie sięgają okresu neolitu – ok. 6000 – 3000 lat p.n.e., o czym świadczą szczątki budowanych w tym okresie glinianych domów. Z czasów wykształcenia się kultury minojskiej zachowały się pradawne narzędzia z brązu oraz koła garncarskie. W budownictwie zaczęto stosowanie dwóch kondygnacji w domostwach. Późniejsza flota minojska przyczyniła się do skolonizowania wybrzeża Peloponezu, wysp południowej części Morza Egejskiego łącznie w zachodnim wybrzeżem Azji Mniejszej, a nawet dotarła do Sycylii zajmując jej znaczną cześć. Wraz z podbojem na nowych ziemiach wprowadzano, nowatorskie na te czasy osiągnięcia techniki budowlanej i wojennej Minojczyków, co spowodowało szybki rozwój miejscowej ludności. Cywilizacja minojska nazywana jest również pałacową, gdyż wprowadzono wtedy pojęcie pałacu jako siedziby władcy i centrum gospodarcze, polityczne, społeczne, a nawet spichlerz z żywnością i surowcami. Dominacja Krety na Morzu Śródziemnym przyczyniła się do rozwoju handlu morskiego, gdyż wcześniej poza niewielka wymianą towaru nikt nie podejmował się transportu nadwyżki dóbr i ich sprzedaży. Najważniejszym zabytkiem kultury minojskiej jest pałac Knossos, którego brak obwarowań świadczy o okresie pokoju podczas jego budowania, a nawet hegemonii w tej części Morza Śródziemnego. Kres cywilizacji przyniósł prawdopodobnie wielki wybuch wulkanu Santorini, podczas którego niektóre mniejsze wysepki zostały zniszczone, a sam wulkan zapadł się.
Pod koniec VI w. Kreta weszła pod panowanie Cesarstwa Bizantyjskiego, którego liczne ślady i budowle można podziwiać na całej wyspie. Przez wiele lat należała też do Arabów, następnie zdobyli ją

Wenecjanie, którzy władali nią aż do XVIII w. kiedy to podbili ją Turcy. Właśnie te czasy należą do najbardziej burzliwych, ponieważ po krótkim odzyskaniu niepodległości wyspa przechodziła z rąk do rąk do ogłoszenia niepodległości jako republika w 1908 r. Do Grecji została przyłączona siedem lat później gdzie pozostaje do dziś.
Kreta nazywana jest często „Wyspą stu plaż", choć w rzeczywistości jest ich więcej. Zróżnicowanie ich jest również duże: od piaszczystych i żwirowych po kamieniste, od długich ciągnących się kilometrami do małych kameralnych ukrytych między skałami, od zatłoczonych do prawie bezludnych. Główną rolę turystyczną i wypoczynkową pełnią 4 wielkie kurorty i jednocześnie najważniejsze miasta wyspy: Heraklion (stolica), Rethymnon, Chania i Agios Nikolaos, w pobliżu których znajduje się wiele mniejszych, ale świetnie wyposażonych miejscowości nadmorskich.

Heraklion – główne miasto Krety i piąte co do wielkości w Grecji. Główną atrakcją są tu ruiny pałacu Knossos, którego historia i pamiątki złożone są dokładnie w pobliskim Muzeum Archeologicznym. Większość zabytków miasta pochodzi z czasów weneckich – nowożytnych lat świetności wyspy, a na szczególna uwagę zasługuje wenecki Arsenał, ratusz i twierdza Koules z płaskorzeźbami Lwów św. Marka. W mieście znajdują się cenne cerkwie – Agios Markos i Agios Titos – ze szczątkami pierwszego biskupa Krety oraz katedra Agios Minas. Warto również udać się wzdłuż murów obronnych, które niegdyś były najpotężniejszymi w basenie Morza Śródziemnego.

Amnissos – miasteczko oddalone 7 km od Heraklionu, które istniało już w czasach minojskich. Kurort oferuje piaszczysto-żwirową plażę z łagodnym zejściem do morza oraz bardzo dużą ilością wypożyczalni sprzętu wodnego. W jego sąsiedztwie znajduje się jaskinia Eilethyia, która służyła Minojczykom jako miejsce rytualne.

Hersonissos – kurort z hotelami w każdej kategorii oraz piaszczystymi, ale nieco tłocznymi w sezonie plażami. Miasto słynie z wielu dyskotek, wypożyczalni sprzętu wodnego oraz aquaparku.

Elounda – jeden z najbardziej luksusowych kurortów Krety z wysokiej klasy hotelami i piękną plażą.

Agios Nikolaos – kurort, którego pozycja turystyczna nieco osłabła, gdyż w miejscu pięknej plaży nadbudowano wybrzeże i powstał duży stadion piłkarski, a najbliższa plaż piaszczysto-żwirowa usytuowana jest kilka kilometrów na wschód od miasta. Młodych ludzi przyciąga tu jednak nie tylko sport, ale też bardzo wiele dyskotek, barów i lokalnych rozrywek.

Mohlos – urokliwe miasteczko leżące na wschód od Agios Nikolaos posiadające dobre restauracje i niewielką, żwirową i cichą plażę.

Sita – miejscowość cicha i spokojna, oddalona ok. 70 km na wschód od Agios Nikolaos, w której znajduje się kilka hoteli i restauracji, a tutejsza plaża jest niewielka i żwirowa. Jednak jest to idealne miejsce na ucieczkę od zgiełku większych miast.

Vai – kurort położony na wschodnim krańcu wyspy słynący z tysięcy palm i ogromnej, piaszczystej plaży, który bardziej przypomina tropiki niż greckie miejscowości wypoczynkowe.

Bali – spokojna miejscowość wypoczynkowa oddalona od Heraklionu ok. 18 na zachód. Posiada piaszczyste i piaszczysto-żwirowe plaże rozmieszczone w trzech malowniczych zatoczkach.

Rethymnon – miasto położone ok. 75 km na zachód od Heraklionu, które w niemal idealnym stanie ma zachowane zabytki starego miasta i niewielki wenecki port. Na zachód od niego wznosi się wenecka forteca – podobno największa na świecie. Inne atrakcje Rethymnonu to: meczet Neradzes, Muzeum Archeologiczne i fontanna Rimonsi. Podczas spacerów po mieście można znaleźć tu również wiele perełek architektonicznych i ulec orientalnej atmosferze miasta tworzonej przez osmańskie minarety i drewniane wykusze. Inną niemniej ważna atrakcją miasta jest długa i szeroka piaszczysta plaża,wzdłuż której biegnie romantyczna promenada z palmami.

Georgioupoli – urokliwa miejscowość wypoczynkowa położona w połowie drogi między Rethymnonem i Chanią, gdzie delta niewielkiej rzeki unormowała piaszczysta plażę.

Chania – jest jednym z najpiękniejszych miast Krety, która swą niepowtarzalną atmosfera przyciąga od lat turystów z całego świata. Bogata historia miasta, wspaniałe zabytki z różnych epok, lazurowe morze i tętniąca życiem starówka sprawiają, że odpoczynek tutaj to raj zarówno dla plażowiczów jak i pasjonatów odkrywania historii i przyrody Grecji. W zachodniej części miasta mieści się długa na ok. 2,5 km piaszczysta plaża poprzecinana w kilku miejscach wystającymi skałami. Jest tam kilka wypożyczalni sprzętu i skuterów wodnych.

Kasteli-Kissamos – urokliwy kurort oddalony ok. 40 km na zachód od Chanii, położony nad malowniczą zatoką Kissamos z piękną, szeroką plażą, rzymskimi ruinami i ciekawym muzeum.

Paleochora – znajdujący się ok. 75 km od Chanii kurort wybrzeża południowego z imponującymi ruinami zamku, który posiada dwie plaże: piaszczysta i osłoniętą od wiatru kamienistą.

Elafonissi – szeroka piaszczysta plaża w pięknej, płytkiej lagunie z różowym piaskiem. Jest słabo zagospodarowana ale jej urok sprawia, że wiele hoteli i prywatnych firm z pobliskich kurortów wozi tu wypoczywających autokarami.

Kuchnia

Głównym składnikiem kuchni greckiej jest oliwa z oliwek, której zalety doceniano już w starożytności używając jej w kosmetyce po kąpieli, a także polewano mięsa smażone na ruszcie. Obecnie jest podstawą wszystkich greckich potraw i służy nie tylko do smażenia, ale często w dużych ilościach dodawana jest do sałatek, sosów a nawet zup. Jest również jednym z powodów uznania kuchni greckiej za jedną ze zdrowszych i smaczniejszych, gdyż oliwa jest lekko strawa i posiada delikatny smak nadający charakteru poszczególnym potrawom.
Kuchnia grecka ma wiele zapożyczeń z typowej kuchni śródziemnomorskiej i bałkańskiej – często dodawany jest czosnek, liście winorośli i duża ilość warzyw, pomidorów i papryki. Bazą wielu produktów jest baranina i ryby. Bez wątpienia odróżnia ją jednak ser feta, produkowany w różnych odmianach, typowe greckie zupy i sosy, oraz sposób przyrządzania niektórych dań.
Kuchnia grecka jest bardzo popularna w Europie, ale jadąc do Grecji może nas w niej zaskoczyć nie tylko bogactwo menu, ale też tradycje kulinarne. Pierwszym zaskoczeniem może być sposób podawania potraw, gdyż większość podawana jest w temperaturze pokojowej. Grecy uważają, że taka temperatura najbardziej uwydatnia smak. Poza tym, zamawiając w restauracji obiad kilkudaniowy dostaniemy wszystko naraz gdyż idea podawania dań kolejno jest w tym kraju obca. A jeżeli siedzimy przy stoliku z kilkoma osobami, które zamawiają to samo można dostać wielki półmisek z potrawą, z którego każdy nabierze ile sobie życzy. Suto zastawione stoły z kolorowymi potrawami są typowe dla kuchni greckiej. Obojętnie co zamówimy na na stole zawsze znajdzie się woda i chleb, będący dodatkiem do większości potraw. Rytm dnia w Grecji sprawia też, że pory i ilość posiłków różni się od panujących np. w Polsce. W Grecji nie jest popularne pełne śniadanie, a często słyszy się, że w ogóle się go nie jada. Dla Greka śniadaniem jest zazwyczaj filiżanka kawy i sucharki, biszkopt lub placek z dżemem. Przed południem jako przekąska typowe jest ciasto tyropitta, wypełnione gorącym płynnym serem feta. Obiad spożywa się ok. 14-17, a głównym posiłkiem jest kolacja jedzona zwykle na mieście w restauracjach ok. godz. 20-22. Oczywiście w hotelach rytm ten może się różnić, gdyż znaczna większość dostosowuje się do potrzeb turystów. W większości restauracji menu pisane jest po angielsku, a w kurortach popularnych wśród naszych rodaków zdarzają się pisane po polsku.
Jeżeli chcemy spróbować typowej greckiej kuchni warto udać się do kameralnych tawern, gdzie jadają mieszkańcy. Popularne przed jak i między posiłkami są tzw. mezedes, czyli przystawki.
Panujące tu już od maja wysokie temperatury przyczyniają się do rosnącej popularności kawy przygotowanej na zimno – Frappe – podawanej w wysokich szklankach, robiona na bazie wody mineralnej z dodatkiem mleka i cukru.

Ważnym elementem greckiej kuchni jest wino, które doceniane było już w starożytności, a sposób jego powstania opisuje mitologia. By uchronić swego nieślubnego syna Dionizosa przed gniewem Hery, Zeus zamienił go w barana. Bogini jednak nie dała się oszukać i przywróciła mu człowieczą postać, ale ukarała go obłędem. Szalony Dionizos żeglował po morzu i podczas jednej wyprawy poznał rolnika o imieniu Ikarios, który nauczył go uprawiania winorośli. Sok z zebranych winogron sfermentował, a Ikarius chcąc ukarać Dionizosa za niedopilnowanie kazał mu go wypić. Historia, kończy się dość tragicznie, gdyż odurzony bóg zabił rolnika, ale od tamtej pory kojarzony jest w mitologii z winem i zabawą.
Charakterystyczne w smaku i nie występujące poza Grecją jest wino Retsina, które jest młodym winem przyprawionym sosnową żywicą. Po wytłoczeniu leżakuje zaledwie kilka tygodni i nadaje się do spożycia, jednak po mniej więcej roku, jej smak przypomina ocet. Narodowym trunkiem Grecji jest też „ouso me mese", znane jako ouzo – 48-procentowy alkohol doprawiany anyżem i koprem. Międzynarodową sławę wśród alkoholi zyskała również Metaxa – brandy z dodatkiem wina i mieszanki przypraw. By wyprodukować dobry trunek destyluje się dwukrotnie alkohol, który następnie leżakuje od 3-15 lat. Dopiero po tum czasie dodawane są do niego wino i zioła, które tworzą charakterystyczny smak. Niektórzy twierdzą, że niegdyś dodawano też płatki róż. Alkohol jest następnie słodzony, trafia do dębowych beczek i czeka ok. pół roku na rozlanie do butelek.
Kreteńczycy uważają, że ich słynna długowieczność wynika z bardzo dobrej kuchni, która opiera się na świeżym mięsie, rybach, owocach morza, soczystych owocach, warzywach i aromatycznych przyprawach i ziołach. Kreta jest rajem dla smakoszy, którzy mimo typowych greckich potraw odkryją tu tradycyjne dania greckie przyrządzane na lokalny sposób lub odkryją nowe specjały. Ciekawym przykładem są dolmades – gołąbki na bazie ryżu lub mięsa, które pojawiają się w menu wysp Morza Egejskiego w formie zawijanej w liście winorośli. Na Krecie dodaje się do nich więcej aromatycznych ziół i zawija w kwiaty cukinii. Kuchnia Krety jest typową wiejską kuchnią – zachwycająca w niej jest prostota, jak również dobór składników. Domowych potraw warto szukać w głębi lądu, gdzie kultywuje się tradycje mające czasem kilkaset lat. Ewenementem kuchni kreteńskiej jest turecki alkohol zwany „raki", który mimo, że ziemie te nie są już zamieszkiwane przez Turków cieszy się dużym uznaniem i według znawców jego smak rożni się nieznacznie od tradycyjnych tureckich trunków.

Obyczaje

W Grecji tożsamość osoby oraz jej status społeczny wyznacza przynależność do rodziny. Jest ona nieco inaczej pojmowana niż na Zachodzie, gdyż jest grupą krewnych nie tylko noszących jedno nazwisko, ale tez mieszkających razem. Typowe greckie domy są bardzo obszerne by pomieścić kilku pokoleniową rodzinę. Poza tym ma ona bardzo patriarchalny charakter, co sprowadza się do tego, że status społeczny kobiety określa związek z mężczyzną. W ostatnich czasach te surowe reguły zostały złagodzone, a kobiety stają się coraz bardziej niezależne. W 1983 r. zniesiono też ustawowy obowiązek wnoszenia posagu podczas wydawania córki za mąż. Tradycja ta wywodziła się z wysp Morza Egejskiego, gdzie dom rodzinny należał do kobiety jako opiekunki ogniska domowego, jednak w dobie kryzysu zwyczaj ten został zniesiony co znacznie odciążyło wielodzietne rodziny. Tradycją jednak nadal jest przekazywanie sukni panny młodej przez jej matkę i szycie ubrań lub pościeli przez kobiety z rodziny oraz wkładanie do rękawiczki panny młodej kostki cukru by miała słodkie życie w małżeństwie. Greckie wesela są bardzo huczne, taneczne i czasem przeciągają się na kilka dni. W miasteczkach i wsiach z tradycjami zdarza się, ze orszak panny młodej przemierza ulice co jest bardzo ciekawym widowiskiem.
W Grecji miejscem szczególnie często odwiedzanym są klasztory, gdzie wymagany jest odpowiedni ubiór zakrywający kolana i ramiona. Również do wielu innych miejsc nie można wejść w stroju plażowym.
W kościołach i klasztorach nie można robić zdjęć, natomiast w muzeach tylko bez użycia flesza, o ile nie ma piktogramów z zakazem. Często również możliwość robienia zdjęć w obiektach wiąże się z wykupieniem zgody w kasie.
W greckich barach często można zobaczyć zamyślonych mieszkańców, którzy siedzą nad planszami. Grają oni w Tavli – grę uznawaną za jedną z najstarszych na świecie, która przybyła do Grecji prawdopodobnie z Egiptu ponad 5 tys. lat temu. Jest ona znana na całym świecie jako Backgammon.
Grecy uważani są za naród radosny, który bawi się często, głośno i długo. Widać to zwłaszcza na różnego rodzaju światach i festiwalach, jak również w zwykły dzień na ulicach, gdzie słychać muzykę. W Grecji

znanych jest ponad 150 rożnych tańców, często regionalnych, a większość z nich tańczy się w kole lub korowodzie. Najpopularniejszy z nich to kalamantianos i zeimbekikos – czyli solowy taniec mężczyzn do muzyki wygrywanej na bouzouki. Najbardziej znanym na świecie jednak jest taniec Greka Zorby – który nawiązuje do kroków „tańca rzeźników" dawnego Konstantynopola.
6 października 1908 r. Kreta ogłosiła niepodległość, która nie została uznana na arenie międzynarodowej, jednak do dnia dzisiejszego w każdą rocznicę tego wydarzenia wywieszane są greckie flagi.
Na południu kraju dumni Kreteńczycy nadal kultywują stare tradycje, przez co odwiedzający mają wrażenie, że przenieśli się kilkaset lat wstecz. Mężczyźni często chodzą w tradycyjnych bryczesach, czarnych butach po kolana a na głowie noszą przepaski z czarnej włóczki.
W tradycyjnych rodzinach często śpiewa się stare pieśni z okazji różnych świąt, a jeden z członków rodziny gra na lirze – najbardziej znanym instrumencie muzycznym pochodzącym z Krety. Nauka gry jest często przekazywana najmłodszym by wzbudzić w nich poczucie patriotyzmu z wyspą.

Aktywny wypoczynek

Kreta jest rajem zarówno dla miłośników sportów wodnych, do których dostosowane są plaże północnego wybrzeża, jak również do pieszych wędrówek i wspinaczki górskiej. Każdy znajdzie tu coś dla siebie, a duża dostępność sprzętu sportowego z pewnością przyczyni się do aktywnego odkrywania uroków Krety. W porównaniu z innymi wyspami Grecji Kreta posiada wiele stadnin konnych organizujących rajdy czy eskapady w głąb wyspy. Bierze się to również z faktu, że mieszkańcy centralnej i południowej części często używają koni i osłów do transportu tam gdzie nie można wjechać samochodem.

Wycieczki Fakultatywne

Wypoczywając na Krecie warto też zwiedzić kilka ciekawych miejsc. Rezydenci poszczególnych biur podróży przedstawiają grafik i ceny proponowanych wycieczek, a niektóre miejscowości można zobaczyć samemu.

Gramvousa – robiące ogromne wrażenie miejsce nazywane, nie tylko przez mieszkańców wyspy "rajem na ziemi". Półwysep wysunięty najbardziej na zachód i maleńka, niezamieszkała wysepka będąca jego przedłużeniem tworzą naturalny rezerwat z nienaruszoną przyrodą i wieloma gatunkami ptaków. By dokładnie zwiedzić okolicę i przepiękne laguny warto udać się na rejs statkiem lub jachtem wypływającym z portu w Kissamos. Można dostać się wtedy na bezludna wysepkę gdzie wznoszą się imponujące ruiny weneckiej twierdzy. Zwiedzając lagunę z lądu warto udać się do wsi Vathy, gdzie zachowały się wspaniałe bizantyjskie cerkwie z pięknymi malowidłami ściennymi. Niedaleko na południe położony jest klasztor Chrysoskalitissa, co w tłumaczeniu oznacza "Złote schody" i nawiązuje do 90 schodów do niego prowadzących. Podobno jeden za schodów zrobiony jest ze szczerego złota, ale rozpoznać go może tylko osoba, która nigdy nie zgrzeszyła.

Wąwóz Therisso – jeden z najpiękniejszych wąwozów na wyspie, który oddalony jest zaledwie 16 km na południe od Chanii. Znajduje się u podnóża Białych Gór, których wierzchołki przez ponad połowę roku przykryte są śniegiem. Mimo niewielkiej odległości od morza panuje tu prawdziwie górski krajobraz, który urzeka swoim pięknem.

Akrotiri – półwysep w sąsiedztwie Chanii z przepięknym widokiem na zatokę Souda, klasztorem Agios Ioannis Theologus, ruinami tureckiego fortu i pozostałościami z czasów starożytnych. Nazwa półwyspu nawiązuje do mitologicznej krainy, gdzie mieszkały syreny. Na półwyspie znajduje się również duży cmentarz liczący 1527 grobów gdzie spoczywają żołnierze Wspólnoty Brytyjskiej, którzy zginęli broniąc Kretę w 1941 r.

Wąwóz Samaria – jest bez wątpienia jednym z najbardziej ekscytujących atrakcji Krety. Wąwóz należy do najdłuższych w Europie i liczy ok. 18 km, a trasa jego przejścia zaczyna się ok. 45 km na południe od

Chanii i objęta jest parkiem narodowym. Nazwa wąwozu pochodzi od wyludnionej obecnie wsi Samaria, która położona jest w szerszym odcinku między skałami. Warto zobaczyć tutejsze cerkwie z malowidłami z XIV w. Za wsią zaczyna się trudniejszy szlak, który kilkukrotnie przecina rwący strumień, a ściany osiągają wysokość 300-600 m Należy wtedy bardzo dokładnie przestrzegać zaleceń przewodników, gdyż znane są przypadki odejść od grupy i zaginięć. Po wyjściu z wąwozu szlak prowadzi do wioski Agia Roumeli, która poza połączeniem promowym do pobliskich miejscowości nie posiada innych połączeń z resztą wyspy.

Chania – jest jednym z najpiękniejszych miast Krety, która swą niepowtarzalną atmosfera przyciąga od lat turystów z całego świata. Bogata historia miasta, wspaniałe zabytki z różnych epok, lazurowe morze i tętniąca życiem starówka sprawiają, że odpoczynek tutaj to raj zarówno dla plażowiczów jak i pasjonatów odkrywania historii i przyrody Grecji. Chania to drugie największe miasto wyspy, które do 1971 r. Pełniło rolę stolicy Krety. Jej największą atrakcją jest charakterystyczny port wenecki, urokliwa starówka i malownicze budynki Dzielnicy Weneckiej odbijające się w wodnej toni. Warto zobaczyć XVII-wieczny meczet Hassana Paszy, fortecę Firkas oraz cerkiew San Salvatore mieszczącą obecnie Muzeum Bizantyjskie. O burzliwej historii miasta świadczyć może cerkiew Agios Nikolaos przy której stoi kampanila wenecka i turecki minaret.

Fodele – malownicza wioska, w której prawdopodobnie przyszedł na świat El Greco. Poza nastrojowymi domkami i uliczkami warto udać się do muzeum poświęconego malarzowi.

Rethymnon – miasto położone ok. 75 km na zachód od Heraklionu, które w niemal idealnym stanie ma zachowane zabytki starego miasta i niewielki wenecki port. Na zachód od niego wznosi się wenecka forteca – podobno największa na świecie. Inne atrakcje Rethymnonu to:meczet Neradzes, Muzeum Archeologiczne i fontanna Rimonsi.

Heraklion – główne miasto Krety i piąte co do wielkości w Grecji. Główną atrakcją są tu ruiny pałacu Knossos, którego historia i pamiątki opisane są dokładnie w pobliskim Muzeum Archeologicznym. Większość zabytków miasta pochodzi z czasów weneckich – nowożytnych lat świetności wyspy, a na szczególna uwagę zasługuje wenecki Arsenał, ratusz i twierdza Koules z płaskorzeźbami Lwów św. Marka. W mieście znajdują się cenne cerkwie – Agios Markos i Agios Titos – ze szczątkami pierwszego biskupa Krety oraz katedra Agios Minas. Warto również udać się wzdłuż murów obronnych, które niegdyś były najpotężniejszymi w basenie Morza Śródziemnego.

Spinalonga – niegdyś był to półwysep, który ok. 1500 r. p.n.e. został oddzielony od lądu. W drugiej połowie XVI w. Wenecjanie zdobyli wysepkę czyniąc z niej twierdzę w miejscu starego akropolu, a następnie panowali na niej Turcy. Często określa się ją nazwą „Wyspa Trędowatych", gdyż przez pierwsza połowę XX w. były tu zsyłane osoby cierpiące na trąd. Obecnie wyspa jest niezamieszkana, ale często odwiedzają ją turyści.

Wąwóz Zmarłych i Zakros – malowniczy wąwóz na wschodnim krańcu wyspy prowadzący z Górnego do Dolnego Zakros, gdzie w wydrążonych jaskiniach Minojczycy chowali zmarłych. Tuż obok, w miejscowości Zakros znajdziemy pałace wczesnych okresów, z których część znalazła się pod wodą – Kreta leży na krawędzi płyty tektonicznej co powoduje jej powolny ruch – wschodnie wybrzeże co roku zapada się o kilka centymetrów, a zachodnie unosi. Można tu również zobaczyć ruiny minojskiego miasta i portu, który był jednym z ważniejszych na wyspie nastawionym na kontakty handlowe z Egiptem.

Santorini - jedna z najpiękniejszych wysp basenu Morza Śródziemnego, powstała wskutek wielkiego kataklizmu. Atol tworzą zatopione częściowo strome ściany szczytu wulkanu (kaldera), pośrodku których znajduje się głęboka zatoka. Wybuch i zapadnięcie się wulkanu miały miejsce ok. 1500 lat p.n.e., a ogrom erupcji zniszczył nie tylko minojską flotę, ale wywołał serię potężnych trzęsień ziemi i spowodował anomalia pogodowe na wiele lat. Od zamierzchłych czasów nosiła nazwę Thira, ale przyjęła się również nazwa Santorini – od św. Ireny z Salonik, która zmarła tu w 304 r. Według wielu opinii atol to mityczna Atlantyda pochłonięta przez morze. Na wyspę można dostać się promem z Heraklionu lub Chanii, a

podroż trwa ok. 2,5-3 godz.

Grecki wieczór – odbywające się w tawernach wieczory, organizowane często prywatnie lub przez biura podróży to świetna okazja do poznania ciekawej kultury regionu i tradycyjnej kuchni. Często odbywają się pokazy tańca i nauka Zorby.

Najczęściej Zadawane Pytania

Kiedy najlepiej lecieć na Kretę?
Typowy sezon wakacyjny na Krecie zaczyna się na początku kwietnia i trwa nawet do listopada, kiedy panuje tu okres bezdeszczowy, a temperatura przekracza 25°C. Delikatne letnie wiatry stwarzają tu wspaniałe warunki do żeglarstwa i windsurfingu. Wyspa ma niesamowity urok na wiosnę, kiedy kwitnie tu bujna roślinność.

Jaka waluta obowiązuje w Grecji i jakie są orientacyjne ceny?
W Grecji od 2002 r. obowiązuje wspólna dla całej Unii Europejskiej waluta – Euro. Konsekwencją tego są nieco wyższe ceny niż w Polsce. Ceny również różnią się w sklepach w centrum miast czy w dużych kurortach od cen peryferii i wiosek turystycznych.

Gdzie i jakie pamiątki kupić na Krecie?
W miejscowościach turystycznych jest wiele sklepików z pamiątkami, gdzie oprócz gadżetów związanych z wyspą czy poszczególnym miastem dostać można ręcznie tkane materiały, koronki i hafty. Trzeba pamiętać, że większość sklepów zamykana jest podczas sjesty ok. godz. 14-17, ale potem czynne są do 21.00. W poniedziałki, środy i soboty godziny otwarcia sklepów są krótsze i kończą się w porze sjesty. Dla potrzeb turystów domy handlowe i markety w dużych miejscowościach często rezygnują z przerwy na czas sjesty.

Jaki czas obowiązuje w Grecji?
Czas lokalny jest późniejszy o godzinę od obowiązującego w Polsce, więc po przylocie przestawiamy zegarek o godzinę do przodu.

Jak poruszać się po Krecie?
Popularnym środkiem transportu są autobusy, których rozkłady jazdy znajdują się na przystankach i w większości hoteli. Jeżdżą one dość często między miejscowościami północnej części wyspy. Warto wypożyczyć auto by zwiedzić dokładniej wyspę, jednak należy wziąć pod uwagę, że drogi środkowej i południowej Krety nie są najlepszej jakości, mogą być strome i wąskie. Polskie prawo jazdy jest często uznawane, ale by nie mieć problemów z wynajęciem auta warto mieć europejski dokument.
Na Krecie znajdują się dwa międzynarodowe lotniska – w Chanii i Heraklionie, które obsługują wiele połączeń z międzynarodowych ale również krajowych. Heraklion ma bardzo dobre połączenia promowe z Santorini i Pireusem.

Jakie plaże są na Krecie?
Kreta ma bardzo zróżnicowane plaże, które nawet niewielkiej odległości mogą różnic się między sobą. Wybrzeże południowe tworzą przeważnie wysokie klify i strome góry, choć zdarzają się między nimi niewielkie laguny i osłonięte zatoczki z grubym piaskiem lub żwirem. Zdecydowanie lepsze plaże znajdują się na północnym wybrzeżu i to właśnie tam mieści się najwięcej wakacyjnych kurortów. Zróżnicowanie plaż jest tu również duże. W Chanii znajdują się dwie długie plaże, wzdłuż których biegnie promenada ze sklepami, jednak w dalszych od miasta częściach zdarzają się wystające skały i żwir przy zejściu do morza. Doceniane są również plaże w Maleme i na półwyspie Akrotiri. Obszarem o najdłuższych plażach jest wybrzeże miasta Rethymnon, gdzie piaszczyste plaże ciągną się kilometrami i zachęcają do spacerów. Okolice stolicy wyspy obejmują również długie plaże piaszczysto-żwirowe ciągnące się aż do Ammoudaru. Z kolei podróżując na zachód od miasta dominuje wybrzeże klifowe z małymi dzikimi plażami ukrytymi między skalami. Podobny krajobraz jest niedaleko Eloundy, gdzie

przeważają klify, jednak w miarę zbliżania się do kurortu są niższe, a miasto posiada piaszczystą i miejscami kamienistą plażę. Jest tu również wiele dostępnych tylko z lądu zatoczek z piaszczystymi, kameralnymi plażami.
Przy hotelach wyższej kategorii lub w wybranych kurortach plaża jest usypywana sztucznie lub znacznie różni się od typowych plaż miejskich, dlatego wybierając kurort i hotel warto upewnić się do jakiej plaży będziemy mieli dostęp.

Jakie są ograniczenia celne w Grecji?
Przewóz towarów podlega ograniczeniom ilościowym na zasadach obowiązujących w UE, co oznacza w praktyce, że rzeczy osobiste i sprzęt na własny użytek nie podlega ograniczeniom celnym. W przypadku towarów można wwozić i wywozić: do 800 szt. papierosów, 200 szt. cygar, 10 l spirytusu, 20 l mocniejszego alkoholu, 90 l wina i 110 l piwa.

Jakie dokumenty potrzebne są w razie konieczności skorzystania z służby zdrowia w Grecji?
Służba zdrowia, zarówno prywatna jak i publiczna jest w Grecji ogólnodostępna. Przed wyjazdem można starać się w oddziale NFZ o wyrobienie Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EUKZ), która daje możliwość korzystania z podstawowej służby zdrowia w przychodniach i szpitalach. Warto jednak wykupić prywatne ubezpieczenie kosztów leczenia, które w razie konieczności pokryje wyższe koszty i transport medyczny. Jeżeli posiadamy ubezpieczenie prywatne należy zapoznać się z jego warunkami, gdyż w większości przypadków ubezpieczeniem objęte są koszty leczenia powyżej pewnych kwot, które należy samemu opłacić.
Ze względu na inną florę bakteryjną należy starannie wybierać restauracje lub jadać w hotelach i przestrzegać podstawowych zasad higieny. Turyści powinni pić wyłącznie wodę butelkowaną, ewentualnie gotowaną co najmniej 10 min. Szczepienia ochronne nie są wymagane i nie ma zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych, niemniej przed wyjazdem warto sprawdzić czy szczepienia nie są zalecane sezonowo.

Ważne informacje MSZ

Dokumentem uprawniającym do wjazdu i wyjazdu z Grecji tak jak i innych krajów Unii Europejskiej jest dowód osobisty lub paszport. Lecąc do Grecji samolotem nie potrzebujemy paszportu, jednak podróżując autokarem czy samochodem przed wyjazdem należy się upewnić czy trasa nie przebiega przez kraje, gdzie wymagany jest paszport.
W Grecji nie ma obowiązku meldunkowego jeżeli pobyt nie przekracza 90 dni i nie jest w tym czasie podejmowana praca na terenie kraju.

Szczegółowe i aktualne informacje można znaleźć na stronie MSZ: www.msz.gov.pl lub na stronie ambasady polskiej w Atenach www.athens.polemb.net

Najbliższe ambasady i konsulaty:
Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Greckiej
Grecja, Ateny, Chryssanthemon 22, 154 52 Paleo Psychiko
Tel.: +302106797700
Tel. dyżurny: +306936554629
Faks: +302106797711
www.athens.polemb.net

Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w Pireusie
Grecja, Pireus, 57, Akti Miaouli, 185-36
Tel.: (00-302-10) 429-23-44
Faks: (00-302-10) 429-23-45

Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w Salonikach
Grecja, Saloniki, 78 Tsimiski Str., 546-22
Tel.: (00-302-310) 288-205
Faks: (00-302-310) 234-153

Pogoda

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Najwyższe temperatury	16	16	17	20	23	27	29	29	27	24	21	18
Najniższe temperatury	9	9	10	12	15	19	22	22	19	17	14	11
Temperatura wody	16	15	16	16	19	22	24	25	24	23	20	17
Godziny słoneczne	3	5	6	8	10	12	13	12	10	6	6	4
Dni deszczowe	14	9	10	6	4	1	1	1	2	6	11	14
Wilgotność	71	68	65	61	62	58	57	60	62	66	70	71